

FOLKE · FOLKE · FOLKE · BIBLIOTEKERNE

TÆNKETANKEN FREMTIDENS BIBLIOTEKER II
PROJETKBESKRIVELSE

Tænk tanken

**Fremtidens
Biblioteker**

Indhold

1. Baggrund.....	3
2. Erfaringer og fremtidigt behov.....	4
3. Tænk tanken Fremtidens Biblioteker - Fase II.....	6
4. Organisering	8
5. Leverancer og succeskriterier.....	9
6. Tidsplan.....	10
7. Økonomi	12

1. Baggrund

I oktober 2012 startede Tænk tanken Fremtidens Biblioteker. Afsættet for at etablere en tænketank specifikt på biblioteksområdet var, at bibliotekerne er pressede af en lang række samfundsmæssige megatrends som internationalisering, individualisering, globalisering, økonomiske og politiske konjunkturer og sidst, men ikke mindst den digitale udvikling, der stiller konstant foranderlige krav til formidling, services, organisering, kompetencer og ledelse.

En virkelighed, hvor digitaliseringen ikke blot udfordrer bibliotekernes teknologiske platforme og samarbejdskonstellationer, men skaber et helt nyt konkurrerende marked, hvor det meste er gratis, formidling skal målrettes og brugerne inddrages og involveres på helt nye måder.

Derudover har biblioteksområdet været præget af manglende politisk debat om bibliotekernes fremtidige roller og opgaver både nationalt og lokalt.

Konsekvenserne af denne udvikling har på folkebiblioteksområdet betydet faldende biblioteksbudgetter, nedlægning af filialbiblioteker, fusioner med bl.a. borgerservice og sidst men ikke mindst, et fald i andel af brugere af bibliotekstilbuddet og særligt de unge – fremtidens biblioteksbrugere.

I rapporten "Folkebibliotekerne i videnssamfundet" var en af anbefalinger at tilvejebringe evidensbaseret viden til den fremtidige biblioteksudvikling.

Derfor tog Danmarks Biblioteksforening initiativ til Tænk tanken Fremtidens Biblioteker som et partnerskabsprojekt i en projektperiode på 2 ½ år. Partnerne bag Tænk tanken har været Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre (tidl. Kommunernes Skolebiblioteksforening), Bibliotekschefforeningen. Sidstnævnte har også administreret projektet og haft formandskabet. Styregruppen bestod af direktøren for Danmarks Biblioteksforening, samt af formændene i de tre øvrige foreninger.

Tænk tanken er i denne periode blevet etableret og anerkendt som Tænk tank både indadtil i biblioteksvæsenet og udadtil i forhold til de lokale og nationale politiske arenaer samt presse. Samtidig har Tænk tanken markeret sig som samarbejdspartner i forskellige tværfaglige initiativer og projekter. Tænk tankens arbejde blev præsenteret på den internationale biblioteksorganisation IFLAs årskongres i Lyon i august 2014, hvor der var massiv interesse og god feedback internationalt set. Især de nordiske lande ytrede interesse for initiativet og resultaterne. På baggrund af ovenstående foreligger der et solidt grundlag for en fortsættelse af Tænk tanken med flere mulige modeller og fremtidsperspektiver.

I lyset af den fortsatte samfundsudvikling og uændrede ramme betingelser for folkebibliotekerne, er der fortsat behov for at videreudviklere en Tænk tanke specifikt for biblioteker. En Tænk tanken som er en tværgående uafhængig videns- og debataktør samt platform for innovation og tværgående netværk

Styregruppen har derfor besluttet at arbejde for en fortsættelse af Tænketankens arbejde. Som initiativtager behandlede Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg medio april herudover en mulig fortsættelse af Tænketanken. På denne baggrund fremstilles i nedenstående projektbeskrivelse en model for fortsættelse af Tænketanken Fremtidens Biblioteker, forankring, udviklings- og forretningsmodel.

2. Erfaringer og fremtidigt behov

Tænketanken har i ca. 2½ år oparbejdet gode og konstruktive erfaringer som bibliotekernes tænketank. Der er løbende indsamlet feed-back fra de mange aktører, der har deltaget i Tænketankens arbejde – både biblioteksinterne og eksterne.

Erfaringer

Undersøgelser

Tænketanken har i første fase udarbejdet større og mindre undersøgelser, hvor især tre undersøgelser har skabt stor opmærksomhed: Segmenteringsundersøgelse, Frivillighedsundersøgelsen og Folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi. Tænketankens undersøgelser er blevet modtaget overraskende positivt både i biblioteksfaglige kredse og ikke-biblioteksfaglige kredse. Samtidig har flere af undersøgelserne resulteret i omfattende medieomtaler både nationalt og lokalt samt politiske debatter om folkebiblioteker.

Tænketanken vurderer, at responsen udtrykker et behov for denne form viden, at undersøgelserne har haft den rette forankring i og involvering af praksis samt at målrettet og strategisk kommunikationsarbejde kan påvirke både presse og politikere til at deltage og formidle biblioteksrelaterede emner.

Videnprojekter

Tænketanken har ligeledes i den første fase arbejdet med vidensprojekter som f.eks. Folkets Bibliotek og Afsnit I i samarbejde med andre ikke-biblioteksfaglige aktører som f.eks. DMJX og KU. Det har givet anledning til nye tværfaglige indsigter og samarbejder/partnerskaber, en bredere samarbejdsflade for bibliotekerne og større opmærksomhed på folkebiblioteket som relevant samarbejdspartner.

Tænketanken har udviklet en netværksmodel i forbindelse etablering af netværket Next Generation på tværs af landet. Der har været stort behov for netværk, videndeling og involvere nye biblioteksfolk i debatten i udvikling af fremtidens biblioteker.

Endeligt har Tænketanken oplevet stor international interesse dels på selve etablering af en Tænketank og tænketankens arbejde og resultater samt interesse for videndeling og tværnationale projekter.

Behov

Der er på baggrund af erfaringerne fra Tænketankens første fase (fase I) identificeret en række fortsatte behov og nye udviklingsretninger for Tænketankens virke. Der er fortsat et behov for evidensbaseret og systematisk viden inden for nye områder, der både kan bidrage til biblioteksfaglig udvikling og intern debat samt skabe synlighed og bredere politisk debat om bibliotekernes rolle nu og i fremtiden.

Viden & videnprojekter

Der er fortsat behov for at styrke enkeltstående ikke-forskningsbaserede undersøgelser og rapporter baseret på kvalitative og kvantitative data. Samtidig vurderes vigtigheden af parallelt at udarbejde længere forskningsprojekter. Der sættes fokus på at udvikle og udvide undersøgelsesportefølje specifikt for folkebibliotekerne med undersøgelser, der er rettet mod biblioteksfaglig udvikling og debat og af mere politisk karakter.

Der ligger herudover et uudnyttet potentiale i at udforske og udfordre fremtidige roller og forståelser af bibliotekernes roller og opgaver i vidensprojekter med afsæt i praksis. f.eks. inden for social og sundhedsområdet. Det vil som udgangspunkt være videnprojekter, der både giver anledning til ny praksis og ny viden og samtidig er båret frem af nye samarbejdskonstellationer.

Formidling

Tænketanken har endvidere i projektperioden identificeret et behov for styrkede formidlingsmuligheder hos både medarbejdere og ledelse mhp. at formidle, debattere og advokere for folkebiblioteker både på et strategisk ledelsesmæssigt niveau og på medarbejderniveau. Dette både for at få flere til at deltage i debat og blive bedre til at debattere og rette fokus på bibliotekerne. I dag varetages nogle af disse kompetence- og efteruddannelses opgaver i CB-regi, via projekter finansieret af Kulturstyrelsens overbygningspulje og IVA men ikke med et specifikt fokus på den politiske og strategiske formidling. Tænketanken vurderer, at der derfor er behov for en styrkelse af netop disse kompetencer, og hvor netværksdannelse og videndeling på tværs af landet kan supplere denne kompetence- og kapacitetsopbygning.

Internationalt samarbejde

Endeligt har Tænketanken oplevet stor international interesse dels på selve etablering af en Tænketank og tænketankens arbejde og resultater. Der ligger muligheder i et styrket samarbejde på tværs af europæiske lande og på tværs af de nordiske lande.

Der er derfor momentum i at fortsætte den positive udvikling, som Tænketanken har været med til at igangsætte i forhold både at sikre en vidensbaseret udviklingsproces og skærpe fokus og debat omkring folkebibliotekernes rolle i fremtidens videns og velfærdssamfund. Tænketanken oplever en stigende interesse for folkebibliotekerne som samarbejdspartnere og potentiel platform for lokal udvikling særligt i forhold til de nationale udfordringer omkring udkantsdanmark, samskabelse, skolereform og uddannelse som grundlag for udvikling og vækst. Vidensarbejdet bør fortsættes i lyset af dette momentum, og der er fortsat behov for en aktør, der i en ny fase II kan:

- Sikre et udvidet videns- og evidensgrundlag i forhold til fremtidens biblioteksudvikling og innovation
- Agere som uafhængig tværgående aktør, der kan generere politisk opmærksomhed og debat mhp. at bringe folkebibliotekerne i spil i den samfundsmæssige udvikling
- Opfordre og styrke ledere og medarbejder til at deltage i en politisk og faglig dialog om bibliotekernes bidrag, roller og fremtid

3. Tænketanken Fremtidens Biblioteker - Fase II

Det er således projektet Tænketanken Fremtidens Bibliotekers opgave at arbejde for at fremme viden og debat om folkebibliotekernes roller, funktion og opgaver i fremtidens videns og velfærdssamfund i en stadig mere digital kontekst, og hvor bibliotekerne spiller en stadig større rolle i forhold til læring.

1. At generere ny viden, der udfordrer og bidrager til innovation, udvikling og transformation af fremtidens biblioteker
2. At skabe politisk debat og sætte biblioteket på den samfundsmæssige dagsorden
3. At styrke bibliotekernes offentlige og strategiske formidlings – og debatgrundlag

Konkret udgiver Tænketanken større og mindre analyser, udgivelse af rapporter og undersøgelser, med skærpet fokus på resultater, der kan kvalificere og animere både faglig og politisk debat.

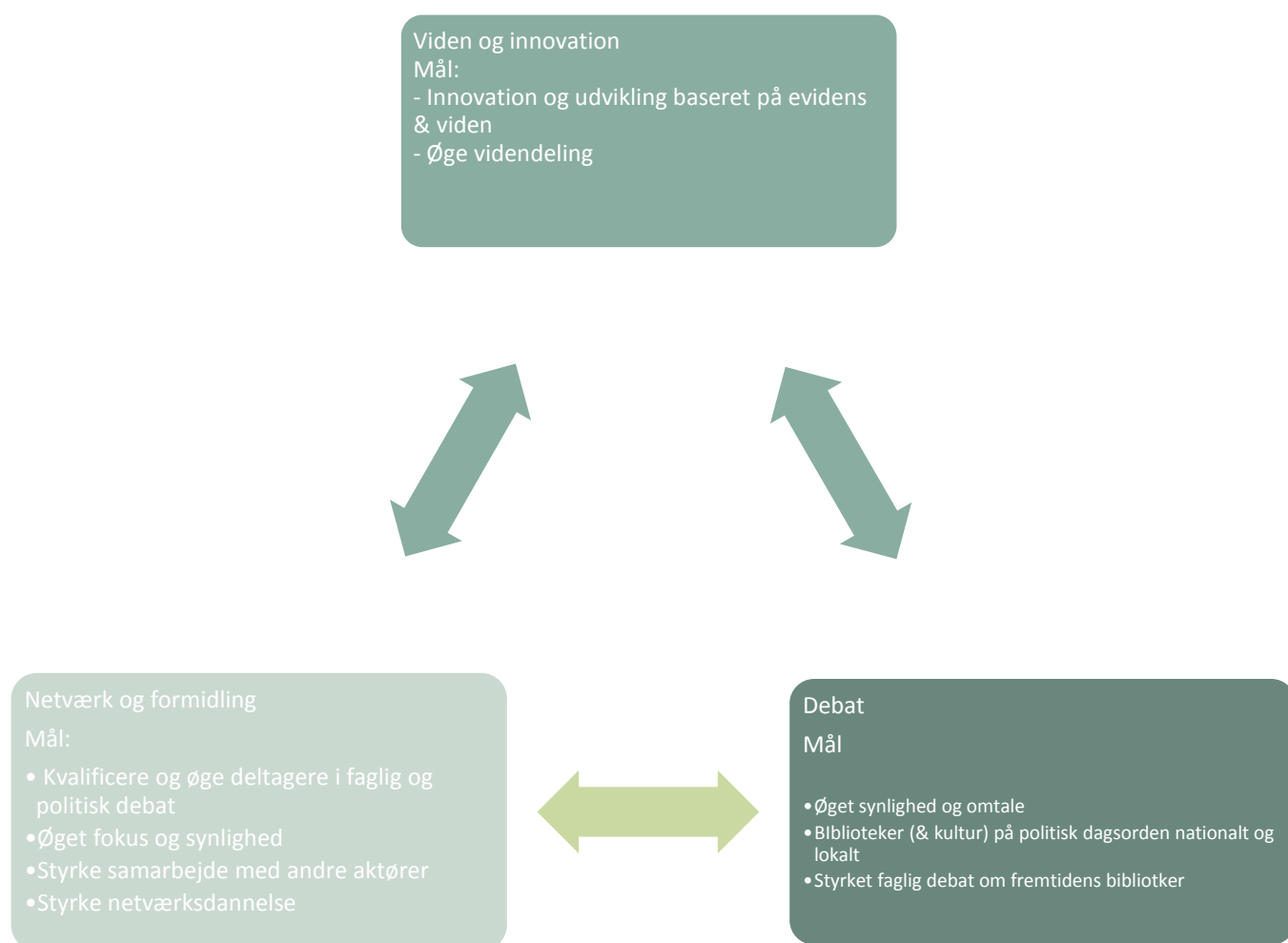
Til vidensdelen kommer en række vidensprojekter i samarbejde med andre aktører som f.eks. Frivilligrådet. Principperne for vidensprojekter er, at de skal udfordre folkebibliotekernes eksisterende roller og vidensopsamling skal være del af projektet og herigennem være med til at skabe fornyet fokus og debat på folkebibliotekerne.

Debatten styrkes gennem markante kommunikationsstrategier med eksternt fokus/formidling og konferencer, workshops, events og åbne arrangementer med fokus på debat om roller, muligheder og barrierer.

Tænketanken er med til udbrede den offentlige debat om folkebibliotekerne ved træne ledere og medarbejdere i offentlig og strategisk formidling og debat.

Tænketanken indgår i samarbejder med relevante politiske aktører og *embedsværk* for at udvikle og debattere bibliotekernes samfundsmæssige rolle, og hvor det giver mening vil dette ske i nordisk og eller europæisk regi.

Model:

4. Organisering

Tænketanken er administrativt et projekt under Danmarks Biblioteksforening (DB). DB's forretningsudvalg er formelt projektejer, med det økonomisk ansvar.

Der nedsættes en styregruppe bestående af repræsentanter fra hovedpartnere i Tænketanken. Styregruppen sætter de faglige mål, retningslinjer og er ansvarlige for den faglige drift. Hovedpartnere er repræsentanter for de største og vigtigste aktører/organisationer i bibliotekssektoren med repræsentanter fra forskning, interesseorganisation, uddannelse og arbejdsmarked.

Der udpeges en leder, der har det daglige ansvar at drive Tænketanken. Lederen ansættes i en to-årig projektstilling under DB. Tænketanken er et fagligt uafhængigt forum, hvor lederen refererer administrativt til DB's direktør. Lederen har således det daglige ansvar for Tænketankens udvikling og drift, såvel som kommunikation, økonomi og finansiering af aktiviteter.

Tænketanken kan på initiativ fra styregruppe nedsætte et Advisory Board med både biblioteksfaglig deltagelse og eksterne aktører. Advisory Board har til opgave at rådgive og kvalificere temaer for Tænketankens arbejde, undersøgelser, projekter og andre aktiviteter.

Den eksisterende medlemsmodel videreudvikles med deltagelse af biblioteker, biblioteksaktører og eksterne samarbejdspartnere i udvikling, udarbejdelse og formidling af aktiviteter og resultater.

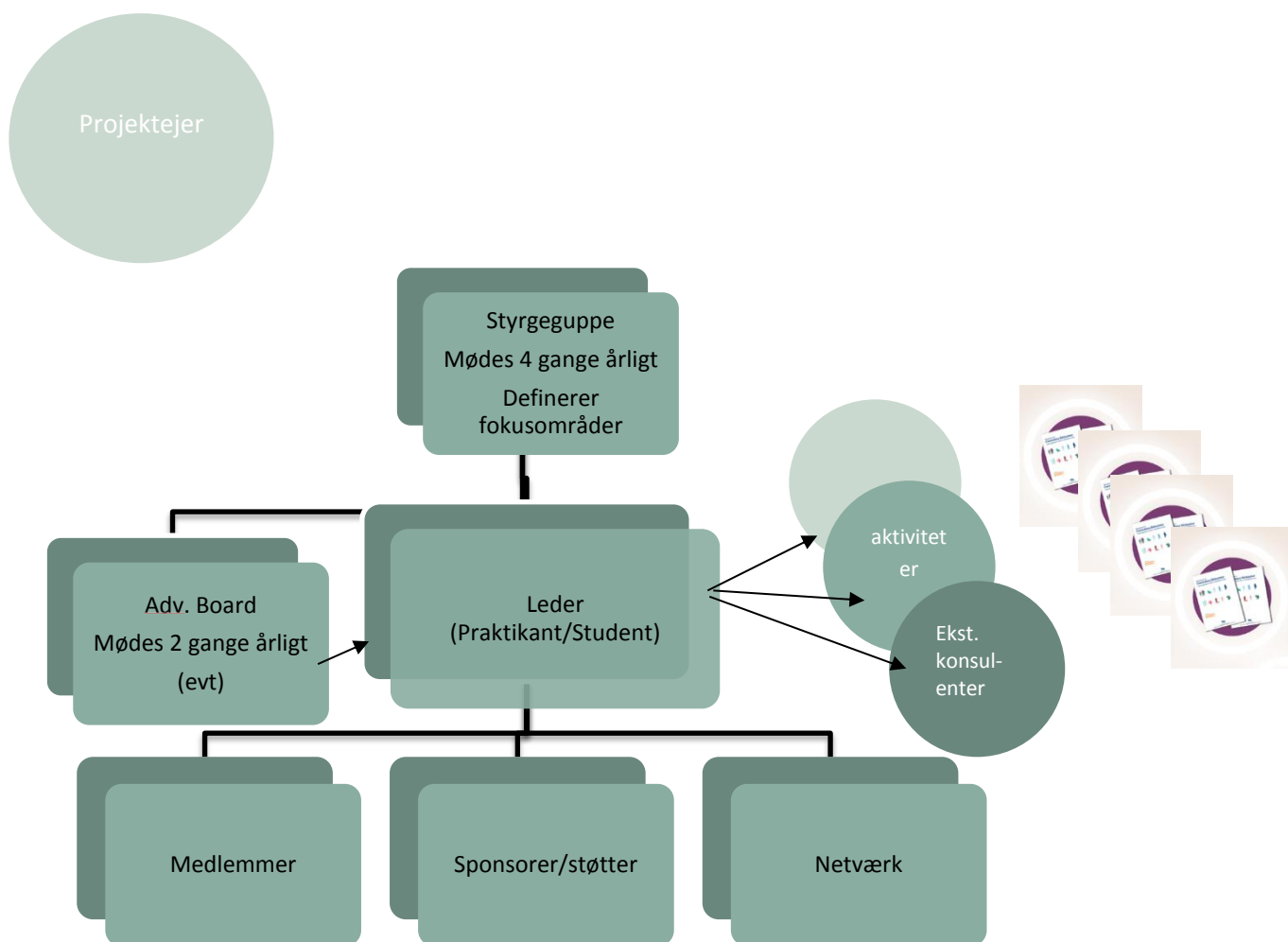
Tænketanken udvikler, leder og sikrer finansiering til opgaverne samt formidler arbejde og resultater. Større dataindsamling og analysearbejde foregår primært via eksterne konsulenter og andre samarbejdspartnere.

Bindinger/begrænsninger:

Tænketanken repræsenterer både medlemmer, styregruppe og projektejer, men opererer selvstændigt og uafhængigt med udvikling af aktiviteter og formidling af resultater indenfor de af styregruppen udstukne rammer og målsætninger.

Projektejer og styregruppe inddrages i kommunikation og formidling, hvor de enkelte partnere selv finder det relevant og aktuelt.

Organisation:

5. Leverancer og succeskriterier

Tænketaenken skal i den 2-årige projektperioden levere

Viden:

- Analyser, undersøgelser og forskning, der skaber biblioteks-faglig og/eller politisk debat om bibliotekernes rolle og udvikling
- Vidensprojekter, der udfordrer og udforsker bibliotekerens roller og praksis
- Initiere nordiske og europæiske videns – og advocacy projekter og aktiviteter

Debat

- Debat-aktiviteter, workshops, events og andre aktiviteter

- Politisk og folkelig opmærksomhed om biblioteket, fremtid og potentialer

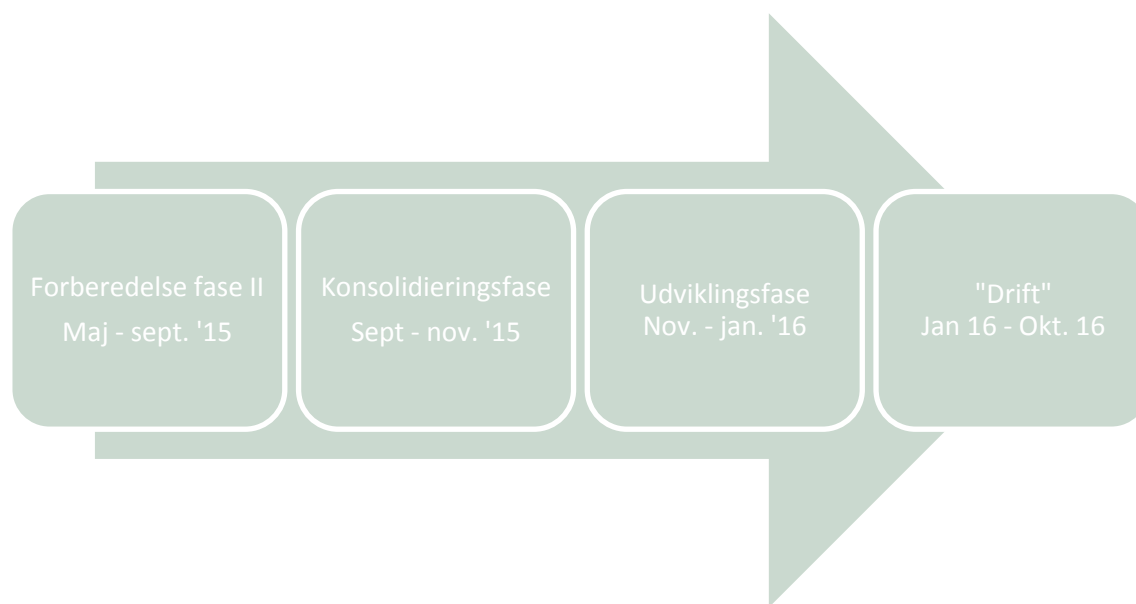
Netværk & formidling

- Geografisk tværgående og "frie" netværk om bibliotekers fremtid og udvikling
- Uddannelse/kompetenceudvikling af bibliotekspersonale i at deltage i politisk og offentlig debat om folkebibliotekernes rolle

Styregruppe definere i projektopstart dynamiske og målbare mål (SMART-mål).

6. Tidsplan

Faser

Forberedelse fase II maj – sept 2015

I forberedelsesfasen udarbejdes og godkendes projektplan for Tænk tankens fase II. Herudover sikres opbakning fra deltagende partnere, 30 og sponsorer således at der er mundtlige tilsagn til 75 % af opstillede budget. Der opstiller stop-go i denne fase.

Parallelt hermed arbejdes på samarbejdsprojekter og fondsansøgninger til diverse projekter.

Konsolidering: sept. 2015 – nov. 2015

I denne fase vil der være fokus på en genstart af Tænketanken med ny organisering og parrallet hermed at fastholde en aktivitetskadence for at minimere "mellemtid".

I konsolideringsfasen genstartes Tænketanken med fokus på ny organisering. Kommissorium udarbejdes og godkendes. Aftaler med min. 30 deltagende biblioteker er indgået. Aftaler med hovedpartnere er underskrevet og første møde med advisory board og styregruppe afholdes i denne fase, hvor overordnende retningslinjer og videnstemaer defineres.

Parallelt med ny organisering fastholdes en aktivitetskadence og forberedelse til fremtidige viden projekter. Min. 1 debatmøde, dialogmødderrække. For at fastholde kadence i undersøgelser igangsættes en mindre undersøgelse f.eks. opfølgning på Frivillighedsundersøgelsen.

Det europæiske projekt The Economic Value of Public Libraries gennemføres i denne periode (Reading & writing foundation) og indledende forberedelse/afdækning til nodiske projekt igangsættes.

Kommunikation og formidling fortsætter i denne periode på Tænketankens eksisterende platforme.

Udvikling: November 2015 - jan 2016

I udviklingsfasen defineres større undersøgelsestemaer samt finansiering af disse. Der etableres 1 nyt netværk med afsæt i Tænketankens netværksmodel. Herudover forberedes aktiviteter, der involvere kommercielle medlemmer.

Der opstartes samarbejde omkring min. 1 forskningsprojekt i samarbejde med uddannelsesinstitution.

Der igangsættes udvikling af meningsdanneruddannelse i samarbejde med eksterne aktører samt opstart på projektbeskrivelse af nordisk samarbejdsprojekt.

Drift: jan 2016 - 2016

Tænketanken udgiver større og mindre analyser, udgivelse af rapporter og undersøgelser samt deltagelse i en række vidensprojekter i samarbejde med andre aktører. Der arbejdes målrettet med formidling af resultater.

Der afholdes konferencer, workshops, events og åbne arrangementer med fokus på debat om roller, muligheder og barrierer.

Tænketanken afholder meningsdanner uddannelse for medarbejdere og strategisk ledelsemæssigt niveau.

Tænketanken indgår i samarbejder med relevante politiske aktører og *embedsværk* for at udvikle og debattere bibliotekernes samfundsmæssige rolle og hvor det giver mening vil dette ske i nordisk og eller europæisk regi.

7. Økonomi

Økonomisk opereres med en minimal driftsfunktion dvs. en bemanning med en leder, praktikant og studentermedhjælp efter behov. Alle aktiviteter og projekter finansieres gennem ekstern finansiering og der indkøbes ekstern konsulentbistand hertil. Diverse aktiviteter, konferencer, workshops, netværk mv. finansieres ved egenbetaling.

Driftsbudget er finansieret gennem tre primære bidrag og diverse projektstøtte, der indkommer gennem eksterne projektansøgninger til dækning af projektrelaterede omkostninger.

- 1) Partnerbidrag
- 2) Medlemsbidrag/kontingent
- 3) Sponsorere

Partnerbidrag:

Tænketankens hovedpartnere er repræsentanter for de vigtigste aktører i bibliotekssektoren. Som hovedpartner har man ligeledes en plads i styregruppen. Partnere bidrager med lidt under halvdelen af driftsbudgettet. Partnere forpligter sig for en 2-årig projektperiode.

Medlemsbidrag/kontingenter:

Der budgetteres med medlemsbidrag fra primært folkebiblioteker men alle kan støtte Tænketankens arbejde. Bidrag fastsættes til 12.500 per år og bibliotekerne forpligter sig i hele projektperioden dvs. for to år. Det forventes at min 25 biblioteker ønsker at støtte Tænketanken.

Sponsorere:

Sponsorere udgør ca. 10% af Tænketankens samlede projekt. Der søges sponsorere til at støtte Tænketankens generelle arbejde. Dog kan enkelte sponsorere være tilknyttet enkelte aktiviteter.

Der udarbejdes en sponsorpolitik.

Driftsbudget per år	
Udgifter I alt	Model 1
Løn (projektledelse & Studenter/praktikanter)	750.000
IT & telefoni	15.000
Repræsentation, gaver, honorar (eksterne)	35.000
Rejser	20.000
Formidling	20.000
Lokaleleje	0
Porto og fragt	5.000
Administration	22.500
Diverse	15.000
Aktiviteter (uspec)	40.000
Udgifter I alt	922.500
Indtægter	
Partnerbidrag (DB, BF, BCF, IVA/SDU)	375.000
Biblioteker	312.500
Sponsorer	75.000
Ekstern finansiering (projektfinansiering)	160.000
Indtægter i alt	922.500